

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 5.

Lýsingaprisur fyri petittregul: 30. øyr. á forsiðuni.
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 2. februar 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Lívga landsins teknar, og teir vilja lívga landið og offra tí allan mátt sín og megi.

**Men unnir landið ikki sínum teknum fótin fastan og fullan
og heilan rætt til at kenna seg heima á sínum, kennst tað
teim sum ein ring móðir í grúgvukeldum heimi,
ið ikki er livandi hjá.**

**Vónleys er øll talan um dád og dyst sum sjálvbjargið fólk,
tá ið fjöldin kennir seg heimleysa uttan strá ella stein í
„sínum egna landi.“**

**Ti eru teir ringir sjálvstýrismenn, ið vilja leggja hvønn stein
og hvønn blett undir einstakra manna valdið og halda tí
støðugt vaksandi ognarleysa flokkinum sum uttanveltaðan,
ið ongan rætt eigur til at kenna landið sum sítt eins væl og títt,**

teir eru als ikki sjálvstýrismenn

**ti eitt ódemokratisk sjálvstýri er ómøguligt
í Føroyum.**

Undarligt at hugsa sær, at
júst teir, ið rópa harðast um at
elska fólk sítt og land, seta
fótur í spenn, tá ið talan er
um at veita landsins teknum
fast undir fótin, so teir kenna
landið sum sítt eins væl og títt,
kenna landið sum sítt holla og
trygga heim, ið er vert at verja
og allt at missa.

Undarligt.

**Ti hvussu kann ein kenna hin
osleikjandi og kveikjandi tókka
brenna sær í barmi fyri nokrum,
sum varia unnir einum innivist.**

Ómøguligt. Hetta er ímóti
allari náttúrlóg. Tað er tí vón-
leyst at hugsa sær at fáa eina
ognarleysa fjöld við til eitt
harramanns sjálvstýri.

Annað og betri er tað sjálv-
stýri, ið við øllum alvi strembar
effir at gera hin ognarleysa, hin
fátæka og heimleysa, frian við
fast undir fótum, so heila fólkið
av sonnum kann siga, at hetta
landið er títt, hetta landið er
mítt. Tað vil geva eina sam-
kenslu við land og fólk, sum
evnur at vekja handlíkraf og
offurvilja fyri landi og fólki.
Uttan frigeringin av einstakl-
inginum, uttan eitt grundarlag
fyri felagsinteressuni, uttan eina
røffesta virðing fyri, at landið
og lívið á sólaríðuni er fyri øll
uttan undantak, uttan eina við
lívsins sterku bondum flættaða
samkenslu er eingin samgonga,
einki tak, hvar ið allir standa
aftanfyr, ein fyrir allar og allir
fyri ein, og uttan eina sam-
kenslu við øll fólk, uttan alt
hetta o. a., einki sjálvbjargni
fyri land og fólk á Føroya
steinum. Hítt sama sjálvbjargni
einstaklingsins eins og fjóðanna

er treytað av samvinnu og sam-
band ímillum landsins teknar
so væl sum landanna millum.

**Hér eru vit smár og fair við
at kalla ongun einstaklingum,
ið við egnari makt orka at lyfta
stórum byrðum og taka stór-
verk fyri.**

**Óg eitt sjálvstýri uttan at orka
at lyfta stórar byrður og taka
stórverk fyri, ferir fólkið bert
í ómegd og vesaldemi.**

Tær stóru byrðurnar og tey
tungu framtakstøkini kunna her
heima hjá okkum bert takast
undir eini landaskipan, hvar-
effir landið veitir teknum sín-
um hjarta- og húsarúmd, har
ið allir Føroyingar kenna seg
heima hjá sær sjálvum og ikki
sum uttanveltaðir heimleysingar.

Hin demokratiska og hin so-
ciala rettvísa leiðin, ið setur
solidarititin í javnmetingina av
hvørjum øðrum hægst, hon er
og verður hin einast farandi
sjálvbjargningsleið í Føroyum.

**Gloyma Jóannes bóndi og aðrir,
ið tíðliga og seint siga seg at
vera sjálvstýrismenn, gloyma teir
hetta, so skulu teir vita, at teir
ikki eru sjálvstýrismenn.**

Gabel.

Vit hava øll hoyrt um ta
dapru tíð, tá Gabel ráddi í Fø-
oyum. Tann tíðin er tiltikin.
Vit hoyra tíðast privatkapita-
listar ræða fólk við, at ífall vit
fáa landshandil, so verður tað
eins og í Gabeltíðini; men sann-
leikin er tann, at Gabelarnir
vóru privatkapitalistar, sum
høvdu allan handilin í Fø-

oyum í terra hondum, og nú
sær tað út til, at einstakir pri-
vatkapitalistar aftur fáa eina-
ræðið í Føroyum serliga yvir
okkum fiskimonnum.

Vit frætta nú, at nakrir stór-
keypmenn og aðrir privatkapi-
talistar hava stovnað eitt felag,
kallað partafelagið Grønland.
Hetta felagið er nú í ferð við at
keypa ein dampara. Hetta er
alt gott og væl. Hann skal
vera so stórr, at hann skal
føra allar útreiðslur yvir til øll
Grønlandsskipini og alla veiðina
frá øllum skipunum heim.
Skipini kunna tessvegna nógv
betri sigla heim, tá tey eru
næstan tóm. All hetta er mikið
gott. Men hvar pris fáa vit
fiskimenn fyri fiskin? Hava
fiskimenn hugsa um hetta?
Hvor kemur tá at ráða fyri
prísinum?

Kunna vit fiskimenn nýta
okkara frábýtsrætt í Grønlandi?

Hesir triggjar spurningar mega
vit fiskimenn hugsa um; ti
hetta eru lívsspurningar fyri
okkum.

Stórkeypmenn senda teirra
dampara eftir fiskinum, og teir
ásæla tann pris, teir vilja lata
fyri fiskin. Hetta er greitt. At
vit ikki kunna nýta nakran frá-
býtsrætt, er líka so skiluligt; tí
hvar skulu vit fara við okkara
parti? Okkara partur má í
damparin saman við reiðarans
parti, og vit fáa tann pris, sum
stórmenninir vilja lata okkum
fáa.

**Gabeltíðin er nú av sonnum
afturkomin.**

Tveir Gabelar hava fyrr verið
í Føroyum. Grønlandsdamp-
arin verður Gabel hin triði, og
hann verður „den grim-
meste af dem alle.“

Vaknið fiskimenn! Latum
okkum taka okkum um reiggj
og rudda tað privatkapitalistiska
systemið út úr landinum.

Grønlandsdampara og móður-
skip treingja vit til; men slíkt
eiga Fiskimannafelagið og Fø-
roya lögting at fáa til vegar.

Vit mega krevja, at lögtingið
og F. F. taka sær um reiggj.

Fiskimaður.

Fundur í Havn um jarðareformin.

**J. Patursson og Nyholm Debess bjóða traðarmonnum
í Suðurstreymoy til fundur.**

(Framhald).

J. Patursson: Nú hava vit
hoyrt vísmannin tala. Hesin
seinasti stóra talarin, sum er so
ógvilliga nógv lærdur, setur seg
at vera lærumeistari fyri okkum
eldru. Man má hava alla respekti
fyri teim lærdu; men fyrst
skuldu teir drivið tað praktiska
landbrúkið. Jú, samfelagið kundi
taka jørd fram um kommunurnar
t. d. til vegir gjøgnum traðirnar.
Tað kundi væl taka garðin frá
Havnar kommunu, um tað vildi.
— Lán eftir „gráu bóke“, nei tað
vísti eingin um.

H. J. Jacobsen: Seinasti talari
nevndi meg vísmann. Hevur tað
nakað við „gráu bóke“ at gera,
at eg havi eina eksamiu? Hana
havi eg sanniliga arbeitt fyri at
fingið. Fyrst var ið nokur ár
fiskimaður, síðani arbeiddi eg
á gørdum ið nokur ár og strev-
aði eina tíð í Keypmannahavn,
tí eg fekk hesa eksamin, sum
nú verður kastað mæi í has-
arnar. — Hvussu bar tað til, at
løgtingsmaður og ríkisdagsmaður
okkara ikki hevði lisið alla lógina.
Í grein 31, 2. stk. stendur: „Ud-
valget skal forhandle med ved-
kommende Forstanderskab om
Erhvervelse af saadan Jord og
bistaa Forstanderskabet, for saa
vidt Kommunen ønsker at over-
tage Ejendomsretten over de
paagældende Arealer.“ Hetta, helt
talarin, at øll kundu fata. Heldur
ikki var tað rætt, tá seinasti
talari hevði sagt, at lógin einki
segði um lán. Alt V. kapitall
var jú um lán. Síðani spurdi
hann, um lögtings- og ríkisdags-

maðurin ikki vísti, hvar sum
stóð í „gráu bóke“ og bað hann
taka uppáttur tað, ið hann áður
hevði sagt um umvurdering.
Hví hevði J. P., tá hann talaði
um hetta evni, ikki lisið upp
grein 13, 4. stk., síðsta punktum,
men bert lisið til síðsta punktum?
Hendan síðsta reglan ljóðaði
soleiðis: „Ved Omvurdering bort-
ses fra den Vierdforgøelse, der
gennem Ejerenes Arbejde eller
Kapitalanvendelse er tilført Brug-
et siden sidste Vurdering.“
Hetta var beint tvørturímóti tí,
sum J. P. hevði sagt. Eisini
hevði J. P. pástáðið, at „gráu
bóke“ ikki loyvið monnum at
fáa minni jørd enn eitt heilárs-
kúfður; men tað var blóðskeivt.
„Gráu bóke“ segði netupp, at
menn kundu fáa smærri stykkir
til urtagarðar, fiskapláss, byggi-
grundir o. a. t.

Orðstýrarin helt, at tað var
best at heita á ministerið at
fáa eini 150 eintak av jarðar-
reforminum, so at traðarmenn
í Havn kundu kenna „gráu bóke“,
áðrenn teir tóku støðu til hana
og adressuna.

J. H. Hjalte skuldi ikki for-
svara „gráu bóke“. Hann hevði
lisið hana; men til fullnar fataði
hann hana ikki. Hann mátti
fyllast á innleiðararnar, so ógreiðir
teir vóru. Eisini helt hann tað
vera eitt sindur undarligt, at
tað vóru lögtingsmenn, ið skuldu
forklaga lögtingið. Innleiðararnir
funnu at, at menn kundu
verða koyrdir frá traðum sínum
uttan varsil, og tað var kanska

nakað í tí; men teir gloymdu,
at „gráu bóke“ gav bæði lán og
studing, og tað bar nú einaferð
ikki til at fáa pening uttan
samstundis at hava forpliktisli.
Hann dugði ikki at fata, at
jorðin skuldi missa í virði, tá
hon verður kultiverað. Væl var
„gráu bóke“ ikki heilt antakilig,
so sum hon nú var; men tað
mátti lögtingið fáa broytt. Hann
mátti beklaga lögtingið, at tað
hevði tilfíkar limir sum inn-
leiðararnar.

Sverre Patursson vildi sum
traðarmaður siga sína meining.
Hann hevði ofta verið einigur
við Ziska; men í tí, at „gráu
bóke“ skuldi vera so ógvilliga
donsk, tað vóru teir ikki samdir
í. Orðstýrarin hevði sagt, at
andin í „gráu bóke“ var at draga
jorðina inn undir Danmark;
men talarin vísti ikki, um
jorðin kundi dragast meira undir
Danmark, enn hon var nú. Tað
varð sagt, at tveir Føroyingar
ikki kundu gera seg galdandi
móti einum Dana. Jú, betur
enn so. Um amtmaður móttekk
landbrúksráðnum og skrivaði til
ministerið, so góvu Føroying-
arnir seg sjálvandi frá. Og vóru
tað so aðrir, sum tóku pláss
eftir teir, so høvdu teir ikki
æru í sær. Hann mátti sum
traðarmaður siga, at hetta upp-
skotið var eitt framstíg, og
skuldi tað detta niður fyri, so
komu vit aftur at sita eini 30
ár, áðrenn eitt tilfíkt munandi
uppskot kom at liggja fyri
okkum.

Aftaná jóðu S. Paturssonar
settu ymsir fram spurningar og
fingu teir meir og minni gott
greiddar. So tók

L. Zachariassen til orða. Hann
bað orsaka seg, at hann, ið ikki
var traðarmaður, bað um orðið.
Honum tóktist, at tá okkurt
stórmál var fyri, so kom ein
rørsla ímóti; og so stýntist at
vera við jarðareforminum. Tað
var so nógv haft frammi um,
at ræðið yvir jorðini kom at
liggja hjá landbrúksministeri-
inum. Hann mátti spyrja, um
tað var nakað her á landi, sum
ikki stóð undir einum ella øðrum
donskum ministeri; stóð ikki
lögtingið beinvegis undir mini-
steriinum? Var tað ikki betur,
at jarðaskipanin stóð beinvegis
undir ministeriinum, enn at amt-
maðurin, sum nú var, skuldi
vera millumlið. J. Paturssonar
agitasjon var fullstendiga for-
feilað.

J. Patursson: Har hoyrdu vit
annan vísmannin. Talarin legði
L. Z. tey ríð, at hann skuldi
arbeitt uppá at fingið telefon-
verkið forbetrað og fossarnar
útbygdar, heldur enn at leggja
seg út í ting, sum hann hevði
lítið ella einki skil á. Jú, amt-
maðurin kom uppá landsbrúks-
ráðið, og so ráddi hann, tað
var víst. Tað stóð í „gráu bóke“,
at landbrúksráðið var ein donsk
„statsinstitusjón“, so tað var
tyðiligt, at teir har niðri bert
vildu lurta eftir amtmanninum.

L. Zachariassen segði seg at
arbeida undir tinginum, og hann